

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

The Development Learning Management Process by Using Folk-Wisdom in Music to Improve Lifelong Learning Skills.

ธิดิ ปัญญาอินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ศึกษาประสิทธิผลของการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งขั้นตอนออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาแนวทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ดนตรี ระยะที่ 2 พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระยะที่ 3 ประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย สารการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ให้กำหนดโจทย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้สืบค้นแสวงหาความรู้ ให้เลือกสรรองค์ความรู้ ให้ประเมินค่าองค์ความรู้ และให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ 2) ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบพบว่า นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.13 ซึ่งสูงกว่าที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภาพรวมระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

Keyword : Learning Management, Folk-Wisdom, Lifelong learning skills.

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to develop the Learning management Process by using Folk-Wisdom in Music to improve lifelong learning skills 2) to study the efficiency of the Process of the learning management. This study was Research and Development. The research

design of this study was Research and Development. There was 4 steps 1) to study the guideline of Folk-Wisdom in Music management 2) to develop the learning management by using Folk-Wisdom in music to improve Lifelong learning skills 3) to evaluate the output of learning management 4) to evaluate the model

* สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

learning management 4) to evaluate the model by using Folk-Wisdom in Music. The result was found that 1) the Process of learning management using Folk-Wisdom in Music to improve lifelong learning skills had 5 elements: main ideas, aims, learning department, learning method and evaluation and also there were 5 steps of learning management: to provide the

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพื่อพัฒนาประเทศ เป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4) ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และได้กำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ไว้ในหมวด 4 มาตรา 24 ไว้ว่า ครูควรจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จากอดีตที่ผ่านมาการจัดการศึกษาไทยในสมัยโบราณใช้วัดเป็นศูนย์กลาง การศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไปเป็นการศึกษาที่ไม่มีแบบแผน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538 ก :1)

question in self-learning, research, knowledge value and knowledge adaptation. 2) The effective study shown that the students had Lifelong learning skills after the class equal 82.13 percentages, it has been higher than expected, and also the students were satisfied on using learning management by using Folk-Wisdom in Music to improve Lifelong learning skills.

การจัดการศึกษาที่ดีต้องเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มตามศักยภาพของตนเอง สามารถเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ บนพื้นฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของตนเอง นอกจากนี้การศึกษาที่ดีจะต้องสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้น การศึกษาที่ดีจึงต้องสอดคล้องกับบริบทของชุมชนเพราะชุมชนเป็นทั้งกลุ่มคนที่ติดต่อสัมพันธ์กัน มีรากฐานความเชื่อวิถีดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกันมีการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อและแนวทางการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในมาตรา 7 กำหนดว่า จะต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ภาควิชาในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและของไทยควบคู่ไปกับความรู้สากล มีความสามารถในการประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้ ซึ่งการศึกษาที่ดีขึ้นจะต้องอยู่บนองค์ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชน บนพื้นฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญและมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อความอยู่รอดของสังคมในท้องถิ่นนั้นๆ

รุ่ง แก้วแดง (2541:202 - 214) กล่าวว่าในการพัฒนาประเทศไทยเพื่อให้เจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น เราให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดมา แต่ยิ่งพัฒนาก็พบว่าประเทศไทยต้องวิ่งตามและพึ่งพาภูมิรัฐของต่างประเทศอยู่ตลอดเวลาเป็นการ

พัฒนาที่นำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ มากมาย นับตั้งแต่การเสียเปรียบดุลการค้า ความไม่สมดุลระหว่างวิทยาศาสตร์กับวัฒนธรรม ความไม่สมดุลระหว่างอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ก็เพราะเราได้พัฒนาประเทศและจัดการศึกษาโดยทอดทิ้งของดีที่ประเทศเรามีอยู่คือ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” หรือ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน”

ภูมิปัญญาทำให้ชาติและชุมชนผ่านพ้นวิกฤติและดำรงความเป็นชาติหรือชุมชนไว้ ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรดงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองการพัฒนาเพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิมเพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้น ภูมิปัญญาจึงมีคุณค่าไม่เพียงแต่ต่อท้องถิ่นและผู้คนเท่านั้น แต่ยังเอื้อประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการวางแผนพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและมั่นคง ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นชนบทรอบนิคมประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมจึงเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของแต่ละสังคม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่เหมาะสม ทรงคุณค่าและมีความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ปัจจุบันสังคมโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน คุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งความหมายของการเรียนรู้ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2542 หมายถึง การเข้าใจความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยประสบการณ์ กล่าวได้ว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การที่บุคคลได้รับความรู้และประสบการณ์แล้วเข้าใจความหมายสิ่งที่ได้รับ จากแหล่งหรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ อาจอยู่ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ตั้งแต่เกิดจนตาย ครูผู้สอนจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อม

ในการจัด การเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยน ไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความ สามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษา

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555: 159) กล่าวว่า สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มุ่งเน้นไปสู่วัฒนธรรมดนตรีบางประเภท ซึ่งไม่ใช่ดนตรีประเภทเดียวกับที่สถาบันดนตรีที่มีมาตรฐานจัดการเรียนการสอน จึงทำให้เด็กและเยาวชนไทยไม่คุ้นเคย ขาดความเข้าใจ และไม่เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การชื่นชม ผลกระทบของสังคมในเรื่องเกี่ยวกับดนตรีเช่นนี้ เป็นสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้สังคมไทยไม่เห็นความสำคัญของคุณค่าแห่งโสตศิลป์ที่ได้รับการสร้างสรรค์ และพัฒนาจนมีความงดงามในระดับสูง และเกิดความเข้าใจผิดในเรื่องของคุณค่าของดนตรี ซึ่งส่งผลมาถึงแนวคิดในเรื่องการศึกษาดนตรีที่มีแบบแผนในหลายด้าน ซึ่งจากเหตุดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อสังคมวัฒนธรรมในด้านการรู้จักวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน

กระบวนการจัดการศึกษาของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวริรัมย์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่ดี เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นครูดนตรีในสังคมศตวรรษที่ 21 ซึ่งสังคมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยการเรียนรู้ในสังคมสามารถเกิดขึ้นได้อย่างหลากหลายและตลอดเวลา ด้วยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งเอื้อต่อทักษะของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน โดยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

สิ่งต่างๆที่เป็นความรู้ใหม่ รับรู้ในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ
ของสังคมโลก

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555: 158) กล่าวว่า ใน
ระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาในระดับสูงสุดในระบบ
การศึกษา ศาสตร์ทางด้านดนตรีศึกษาเป็นศาสตร์ที่
ยังคงต้องพัฒนาต่อไป ซึ่งในปัจจุบันหลักสูตรดนตรี
ศึกษาเป็นหลักสูตรที่ผลิตครูดนตรีเป็นหลัก 5 ปี ซึ่ง
แตกต่างไปจากหลักสูตรดนตรี 4 ปี โดยหลักสูตรผลิต
ครูดนตรี มีการกำหนดสาระวิชาครูเพิ่มกว่าหลักสูตร
เดิมที่ผ่านมา โดยมีการกำหนดให้เรียนเกี่ยวกับการ
วิจัย กิจกรรมเสริมสำหรับครูดนตรี

กิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิ
ปัญญาชาวบ้านสำหรับผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ช่วยฟื้นฟู
ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนา
ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลายรูปแบบและ
เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งในจังหวัด
บุรีรัมย์ มีความหลากหลายทางด้านสังคมและ
วัฒนธรรม มีแหล่งอารยธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นใน
ด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนรู้เกิดกระบวนการพัฒนาทักษะ
การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนสถานการณ์
จริงในชีวิต และตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี เป็นสิ่งหนึ่งที่มี
อยู่ในทุกชุมชน ท้องถิ่น เพราะดนตรีนั้นเป็นส่วนหนึ่ง
ของวัฒนธรรมของมนุษย์ในทุกกลุ่มชาติพันธุ์ มักจะใช้
ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ในโอกาสกิจกรรม
ประเพณีต่างๆ ซึ่งวัฒนธรรมทางดนตรี หรือภูมิปัญญา
ทางดนตรี นั้นมีการสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง คงอยู่
คู่กับวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ ผู้วิจัยจึงเห็น
ว่า การดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อ
เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะเป็นการสร้าง
พื้นฐานที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะเป็นครูดนตรีที่
เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีและ
มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการ
พัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียนและสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อ
เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ผู้วิจัยได้กำหนด
วัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาพัฒนากระบวนการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อ
เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการใช้
กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทาง
ดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อ
เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้รูปแบบ
การวิจัยและพัฒนา (Research and Development)
ซึ่งแบ่งขั้นตอนออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาสภาพของการใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ดนตรี การวิจัย
ระยะนี้เป็นการสืบค้น ศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับ
ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูผู้สอนดนตรี และ
การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม
(Focus Group) กับครูผู้สอนดนตรีเกี่ยวกับทักษะการ
เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูผู้สอนและสภาพของการใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ดนตรี ซึ่ง
กลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่กำลังปฏิบัติการ
สอนในสถานศึกษา จำนวน 15 คน

การวิจัยระยะที่ 2 พัฒนากระบวนการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อ
เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการ
สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ตลอดชีวิต แล้วนำกระบวนการที่ผ่านการ
ตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ไปทดลองใช้
(Try-Out) โดยใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชา การ
ปฏิบัติงานวิชาชีพวิชาชีพครู 2 จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่

กลุ่มเป้าหมาย และนำกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปปรับปรุงแก้ไข

การวิจัยระยะที่ 3 ประเมินผลการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้กระบวนการ จัดการเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ใน รายวิชา ดนตรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาค การศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลา 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 16 ชั่วโมง โดยกระบวนการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อ เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย สารการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการ วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการ เรียนรู้ที่เสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นแบบ มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยตั้งผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการ เรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระดับ ดีขึ้นไป

การวิจัยระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นทางดนตรี กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นการทดลองกับ กลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว (Single Group Time Series Design) ในการประเมินกระบวนการจัดการ เรียนรู้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบ เลือกตอบ โดยตั้งเกณฑ์ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของผู้เรียนไว้ร้อยละ 80

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอใน 2 ประเด็นดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย สารการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ให้กำหนดโจทย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ใน การจัดการเรียนรู้ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนได้เห็น ความสำคัญและคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นทาง ดนตรี โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกำหนดหรือเลือกศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี ที่ตนเองสนใจหรือภูมิ ปัญญาทางดนตรีในท้องถิ่นของตนเอง สามารถพบ เห็นในโอกาสเทศกาลต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการ เรียนรู้ มีความตั้งใจและทักษะการเรียนรู้โดยพึ่งพาผู้อื่น น้อยที่สุด ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ ยกตัวอย่าง หัวข้อที่ผู้เรียนเลือกศึกษา มีดังนี้ การศึกษาการเป่า แคน การศึกษารูปแบบของวงกลองยาว การศึกษา การทำเครื่องดนตรีซอกันตรึม เป็นต้น ซึ่งหัวข้อต่างๆ นั้นเป็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทาง ดนตรีในจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดใกล้เคียงทั้งสิ้น

2) ให้สืบค้นแสวงหาความรู้ เป็นการ ให้ผู้เรียนได้สืบค้นหาความรู้ด้วยตนเองโดยการสืบค้น ตามหัวข้อและประเด็นตามโจทย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียน เลือก โดยผู้สอนจะต้องส่งเสริมหรือแนะนำเกี่ยวกับ วิธีการสืบค้นแสวงหาความรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่ หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกนำไปใช้ในการ สืบค้นแสวงหาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี เพื่อ กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดหาวิธีการในการสืบค้นแสวงหา ความรู้ ฝึกกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจาก แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งผู้เรียนได้ทบทวนแนวคิด และประสบการณ์ของตนเอง โดยการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อสืบค้นแสวงหาความรู้ข้อมูลเบื้องต้น

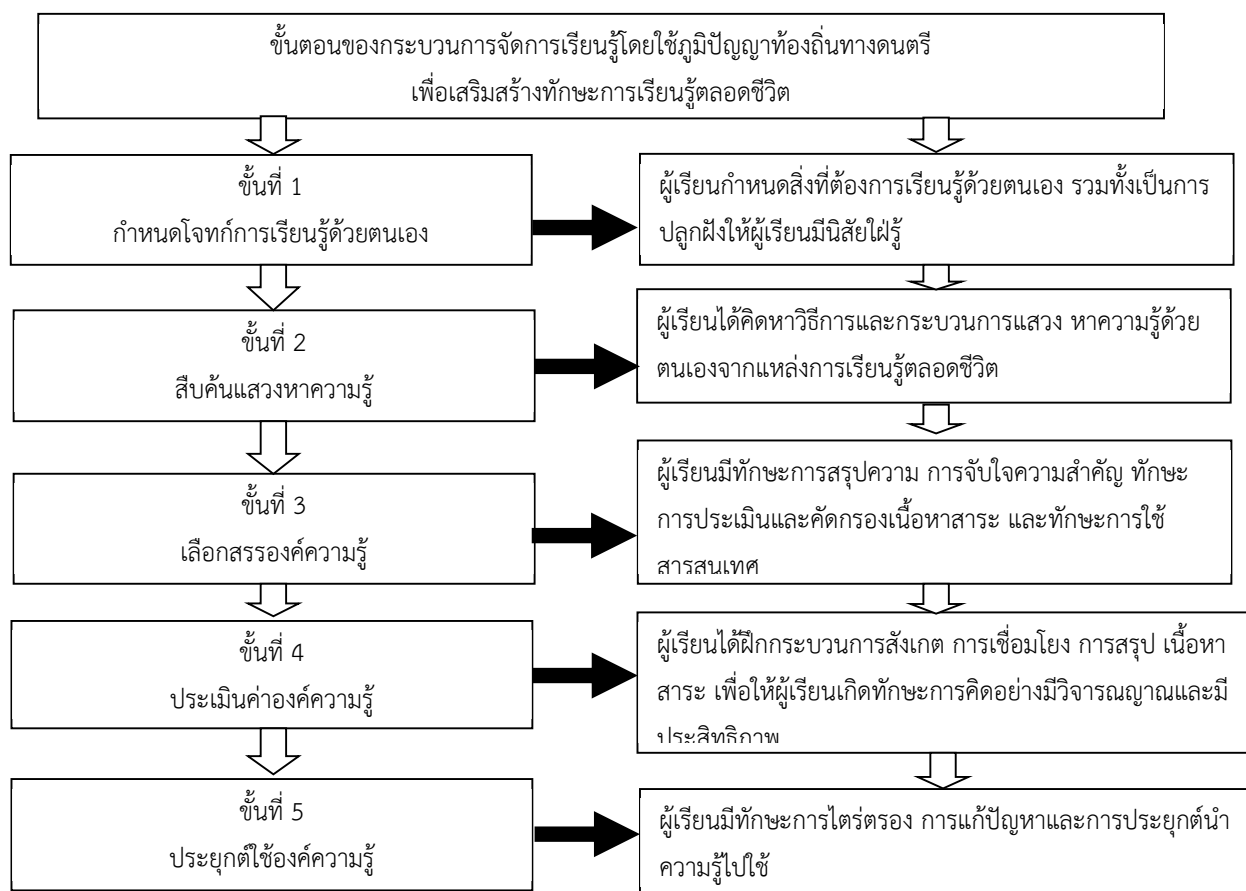
เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีที่สัมพันธ์
เกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือประเด็นที่ตนเองเลือก

3) ให้เลือกสรรองค์ความรู้ เป็นการให้
ผู้เรียนเลือกสรรหาเนื้อหาจากการสืบค้นแสวงหา
ความรู้ โดยผู้สอนจะต้องแนะนำเทคนิควิธีการ
เลือกสรรองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี ซึ่ง
ผู้เรียนต้องสังเคราะห์หาข้อมูลที่สืบค้นให้ตรงหรือ
สอดคล้องกับโจทย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเลือกไว้ เพื่อให้
ผู้เรียนมีทักษะการสรุปความ การจับใจความสำคัญ
ทักษะการประเมินและคัดกรองเนื้อหาสาระ และทักษะ
การใช้สารสนเทศ ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว
ต้องนำมาคัดกรองเนื้อหาสาระ เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้
ที่เป็นจริง ถูกต้อง และเชื่อถือได้

4) ให้ประเมินค่าองค์ความรู้ เป็นการให้
ผู้เรียนประเมินค่าเนื้อหาสาระ จากการศึกษาใน
ขั้นตอนต่างๆ ที่ผ่านมา โดยผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้
ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการสังเกต การสัมภาษณ์บุคคล
การเชื่อมโยง การสรุป เนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนเกิด

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพ
เมื่อผู้เรียนได้ข้อมูลความรู้ที่เป็นจริง ถูกต้อง และ
เชื่อถือได้ ผู้เรียนจะนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาประเมินโดย
การสรุปเนื้อหาสาระ รวมถึงการลงพื้นที่เพื่อสังเกต
เหตุการณ์ สัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องหรือภูมิปัญญา
ท้องถิ่นทางดนตรีในชุมชน เป็นต้น

5) ให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ เป็น
การให้ผู้เรียนได้มองเห็นถึงสถานการณ์ต่างที่สามารถ
นำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยผู้สอนจะต้องชี้
แนวทางและแนะนำให้ผู้เรียนเข้าใจในสถานการณ์
ต่างๆ ที่ผู้เรียนนำองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญา
ท้องถิ่นทางดนตรีไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม
เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการไตร่ตรอง การแก้ปัญหาและ
การประยุกต์นำความรู้ไปใช้ โดยผู้วิจัยได้เน้นการ
ประยุกต์ให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในการเขียนแผนการ
สอน และสร้างเป็นองค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการ
จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นทางดนตรีในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน

ภาพที่ 1 ขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1) นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.13 ซึ่งสูงกว่าที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 80 จากผลการวิจัยนี้ ผลนั้นเกิดเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยมีขั้นตอนต่างๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เริ่มด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองมีความสนใจ ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่สร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน รวมทั้งเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ ผู้เรียนได้สืบค้นแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยการสืบค้นและฝึกกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนเลือกสรรหาองค์ความรู้เน้น ให้ผู้เรียนมีทักษะการสรุปความ การจับใจความสำคัญ ทักษะการประเมินการคัดกรองเนื้อหาสาระ และทักษะการใช้สารสนเทศ ผู้เรียนได้สังเกตสัมภาษณ์บุคคลประเมินค่าองค์ความรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้มองเห็นถึงสถานการณ์ต่างๆ เกิดทักษะการไตร่ตรอง การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งขั้นตอนต่างๆ นั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภาพรวมระดับมากที่สุด ($x = 4.54$, $S.D. = 0.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดโจทย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกเลือกกำหนดคิด

($x = 4.60$, $S.D. = 0.75$) รองลงมาคือ ผู้เรียนได้ให้สืบค้นแสวงหาความรู้ ($x = 4.59$, $S.D. = 0.71$) และให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ($x = 4.58$, $S.D. = 0.68$)

จากผลความพึงพอใจเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการใช้องค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การเลือกสรรและประเมินองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามสถานการณ์ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และมองเห็นถึงการนำไปใช้ในการเป็นครูคนตรีในอนาคต ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายและสรุปผล

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ให้กำหนดโจทย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้สืบค้นแสวงหาความรู้ ให้เลือกสรรองค์ความรู้ ให้ประเมินค่าองค์ความรู้ และให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เจลิม วรวิทย์ และไพฑูรย์ สินลารัตน์ (มปป.) ได้กล่าวถึง ทักษะ 7 ประการในการเกื้อหนุนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ 1. การเกื้อหนุนให้

ผู้เรียนกำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. การเกื้อหนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ 3. การเกื้อหนุนให้ผู้เรียนคัดกรององค์ความรู้ 4. การเกื้อหนุนให้ผู้เรียนประเมินคุณค่าองค์ความรู้ 5. การเกื้อหนุนให้ผู้เรียนตกผลึกทางปัญญา 6. การเกื้อหนุนให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ 7. การเกื้อหนุนให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2545) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตไว้ว่า แนวการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาและต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยจัดการเรียนรู้ 5 ลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้ด้วยการคิดและปฏิบัติจริง เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เรียนรู้แบบองค์รวม และเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังต้องจัดการเรียนรู้อย่างครบวงจร ได้แก่ รับข้อมูลเชื่อมโยงบูรณาการความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่เพื่อการเรียนรู้ยิ่งขึ้น และ Diana K.Kell (2003) ได้กล่าวไว้ว่า ในศตวรรษที่ 21 อาจจะเรียกใหม่ว่า “Learning Age” นั้นหมายถึงว่า การเรียนรู้มีความจำเป็นต่อชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย อาจจัดอยู่ในระบบหรือนอกระบบและบูรณาการเข้าไปอยู่ในส่วนหนึ่งของชีวิตตามปกติ กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง จากการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีขั้นตอนต่างๆ ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งในขั้นตอนที่ 1 ให้กำหนดโจทย์การเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีด้วยตนเองเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านการกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองและปลูกฝังนิสัยการใฝ่เรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 ให้สืบค้นแสวงหาความรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้สืบค้นหาคิดหาวิธีการในการสืบค้นแสวงหาความรู้ เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต ขั้นตอนที่ 3 ให้เลือกสรรองค์ความรู้เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านการสรุปความ การจับใจความสำคัญ ทักษะการประเมินและคัดกรองเนื้อหาสาระ และทักษะการใช้สารสนเทศ ขั้นตอนที่ 4 ให้ประเมินค่าองค์ความรู้ เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนที่ 5 ให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านการแก้ปัญหาและการประยุกต์นำความรู้ไปใช้ ในการเรียนวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรต่อไป เช่น รายวิชาดนตรีศึกษาศาสตราม รายวิชาวิจัยทางดนตรีศึกษา เป็นต้น

2. การศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริม สร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.13 ซึ่งสูงกว่าที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภาพรวมระดับมากที่สุด ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีขั้นตอนต่างๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสรุปความ การจับใจความสำคัญ ทักษะการประเมินและคัดกรองเนื้อหาสาระ และทักษะการใช้สารสนเทศ ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ผู้เรียนได้มองเห็นถึงสถานการณ์ต่างๆ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ The National Association for Music Education (2001) ได้กล่าวถึง มาตรฐานสำหรับการศึกษาทางดนตรี ที่ผู้เรียนต้องมีความเข้าใจ

ถึงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับศิลปะแขนงอื่นๆ มีความเข้าใจในความเกี่ยวข้องของดนตรีกับประวัติศาสตร์ดนตรีกับศิลปะแขนงอื่นๆ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เป็นการสร้างประสบการณ์ ที่ทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็น นักศึกษาศาสาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ ฌูรท์ สุธาจิตต์ (2538) ได้อธิบาย เกี่ยวกับการเรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษาว่า ผู้เรียน ในระดับนี้ต้องการผู้ชี้แนะที่ดี ตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ ผู้เรียน สามารถเข้าใจแนวคิดต่างๆ ทางดนตรีได้อย่างลึกซึ้ง สามารถเรียนรู้และฝึกทักษะดนตรีอย่างมีความหมาย ได้โดยการแนะนำของผู้สอน และในส่วนของ การศึกษางานวิจัย ซึ่งการศึกษางานวิจัยเป็นวิธีการ หนึ่งที่ผู้วิจัยได้ใช้ในกระบวนการ การจัดการเรียนรู้ใน ขั้นตอนที่ 2 ของการสืบค้นแสวงหาความรู้ เพื่อสร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนนั้นสามารถทำได้ อย่างหลากหลาย ซึ่งทศนา แหมมณี (2548ข) ได้อธิบายเกี่ยวกับการใช้งานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการ เรียนการสอนไว้ว่า การสอนที่ใช้การวิจัยเป็นฐานเป็น หัวใจสำคัญของการศึกษาระดับปริญญาตรีและ บัณฑิตศึกษา เพราะเป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ของผู้เรียนอย่างแท้จริงและยังเป็นการพัฒนากระบวนการ แสวงหาความรู้ที่ผู้เรียนจะได้พัฒนาและสร้างขึ้น ในตัวเอง ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 5 ขั้นตอน นั้น ได้นำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี จึง สร้างความสนใจและตรงกับความรู้ ความสามารถของ นักศึกษาศาสาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาดนตรีในระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน 2 เกิดทักษะการสืบค้น การเขียน การคิด วิเคราะห์ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทาง ดนตรี สัมผัสลักษณะ องค์ประกอบของดนตรีท้องถิ่น

ในประเด็นที่ตนเองสนใจ ผ่านกระบวนการจัดการ เรียนรู้ที่มุ่งเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่ง อนุรธ จรรย์ยานนท์ (2554) ได้อธิบายเกี่ยวกับ รูปแบบกระบวนการพัฒนาดนตรีศึกษาในท้องถิ่น บุริรัมย์และอีสานตอนล่าง ไว้ว่า ภาพในอนาคตของ การพัฒนาดนตรีศึกษาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของภาวะแวดล้อมของเศรษฐกิจและสังคม ขณะที่ บทบาทหลักคือการผลิตครูดนตรียังคงดำเนินการ พัฒนาอย่างมีพัฒนาการ ที่สัมพันธ์กับการศึกษาของ ท้องถิ่น กระบวนการผลิตครูดนตรีจะได้รับการส่งเสริม ทำให้เด็กและเยาวชนที่ได้รับการพัฒนาตามกระบวนการ มีคุณลักษณะที่ดี มีความสามารถและความเข้าใจ ทางดนตรี จะเป็นปัจจัยป้อนเข้าที่มีคุณภาพของ กระบวนการผลิตครูดนตรีในท้องถิ่น ซึ่งผลผลิตที่เป็น ครูดนตรีก็จะมีคุณภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้นต่อไป โดย ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทางดนตรีโดยใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นทางดนตรี ทั้ง 5 ขั้นตอนนั้น เน้นความสำคัญ กับผู้เรียนโดยผู้เรียนเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี ที่ตนเองสนใจสามารถเชื่อมโยงสามารถนำไปใช้ใน รูปแบบต่างๆ เช่นการนำไปใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทางดนตรี หรือสร้างรายวิชา ดนตรีท้องถิ่นในสถานศึกษา ซึ่งทักษะการเรียนรู้ตลอด ชีวิตควรเป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ครูผู้สอน ดนตรียุคใหม่ ที่ต้องมีความรู้ความสามารถทางดนตรี ทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ รวมถึงความพร้อม สำหรับการจัดการเรียนรู้ทางดนตรีแก่ผู้เรียนในสังคม ศตวรรษที่ 21 ต่อไป

การนำไปใช้ประโยชน์

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนารูปแบบการ จัดการเรียนรู้เพื่อให้ นักศึกษาได้ตระหนักใน ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีและเกิด

พัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นทักษะที่มีความสำคัญของครูผู้สอนในสังคมศตวรรษที่ 21 รวมถึงเป็นการสะท้อนผลการดำเนินงานและผลการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาดนตรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป รวมถึงนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงรายวิชาหรือหลักสูตรของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่เปิดสอนและจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาดนตรีศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูดนตรี ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม

1.2 ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาและใช้หลักสูตรท้องถิ่นอย่างจริงจัง

1.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูดนตรี

1.4 สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีในการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะที่ได้จากวิจัยครั้งนี้

2.1 ควรมีการกำหนดความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ชัดเจนในคำอธิบายรายวิชา

2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการคิดและการตระหนักเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี

2.3 ควรมีการจัดรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.4 อาจารย์ผู้สอนดนตรีควรมีการบูรณาการการจัดกิจกรรมทางดนตรีต่างๆ ให้เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาและพัฒนารูปแบบของการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ

3.2 ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่นักศึกษาทางด้านดนตรี

3.3 ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีในการจัดการเรียนรู้ของครูดนตรี

3.4 ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูดนตรี

3.5 ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูดนตรีในสังคมศตวรรษที่ 21

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน หน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้ข้อมูล ให้ความช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

แหล่งเงินทุน

คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

กรมวิชาการ. (ม.ป.ป.). สรุปผลการประชุมสัมมนาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับหลักสูตรที่พึงประสงค์.

กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ.

เฉลิม วราวิทย์และไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (ม.ป.ป.). การเกื้อหนุนให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้. ใน ทักษะ 7 ประการ

ในการเกื้อหนุนการเรียนรู้. เฉลิม วราวิทย์ และคนอื่นๆ. กรุงเทพฯ: ถ่ายเอกสาร.

ทิสนา แคมณี. (2545ก). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2548 ข). การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่

2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2538). จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2555). ดนตรีศึกษา หลักการและสาระสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

รุ่ง แก้วแดง. (2541). ปฏิวัติการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : มติชน. หน้า 204-212

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ (2554). การผลิตครุดนตรีไทย กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

Diana K.Kell. (2003). Lifelong Learning: A New Learning Paradigm. National Institute of Transport and Logistic. Dublin Institute of Technology.

Peterson, R. (1980) Introduction: On the Meaning of Lifelong Learning" in Peterson and Associates (Eds.) Lifelong Learning in America. San Francisco: Jossey-Bass Publishers

The National Association for Music Education. (2001). National Standards for Music

Education. Available: <http://www.menc.org/publication/books/standards>

Html, October 5, 2001

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ 2542. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา

<http://rirs3.royin.go.th/word1/word-1-a0.asp> (25 ตุลาคม 2552).